

Čís. 13118.

Pensijní pojištění.

Předpis prvního odstavce § 4 vládního nařízení ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n., pokud jím byla rozšířena platnost § 46 pensijního zákona ze dne 21. února 1929, čís. 26 sb. z. a n., omezující přípustnost a právní účinnost převodu, zastavení a zabavení nároků pojištěnců a jejich příslušníků jakož i dávek, na pensijní pojištění zaměstnanců soukromých drah, působí zpět potud, že po vydání vládního nařízení čís. 33/1933 sb. z. a n. nesmí nadále žádným způsobem oprávněnému býti zabírány jeho důchody z poměru pojistného pro jiné než zákonem dovolené nároky (§ 46 odst. 1 čís. 1 a 2 zák. čís. 26/1929 sb. z. a n.), třebaže byly převedeny, zastaveny nebo zabaveny ještě před vydáním vládního nařízení čís. 33/1933 sb. z. a n.

Právní norma § 46 zákona čís. 26/1929 sb. z. a n. ve spojení s § 4 odst. 1 vládn. nař. čís. 33/1933 sb. z. a n. jest zároveň zákonným důvodem pro soud, provádějící exekuci na pensijní důchody zaměstnance soukromých drah, třebaž již před vydáním zákona čís. 33/1933 sb. z. a n. právoplatně povolenu, i pro zrušení exekuce ve smyslu § 39 první odstavce čís. 2 ex. ř., k němuž má soud i z úřadu hleděti.

Zpětná působnost vládního nařízení ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n. o pensijním pojištění zaměstnanců soukromých drah, pokud stanoví vyloučení exekucí podle § 46 zákona čís. 26/1929 sb. z. a n., platí i co do exekucí, které již před vydáním vládního nařízení čís. 33/1933 sb. z. a n. byly právoplatně povoleny.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1933, R II 397/33.)

Usnesením ze dne 28. července 1932 byla vymáhající věřitelce k vydobytí její vykonatelné směnečné pohledávky povolena exekuce zabavením třetiny pense, kterou dlužnice pobírá od Pensijního ústavu soukromých drah v Brně jako vdova po zaměstnanci soukromé dráhy, s tím, že musí dlužnici zůstatí volným roční příjem 4.000 Kč, a příkazáním k vybrání zabavených platů do výše vykonatelné pohledávky. Dne 19. května 1933 navrhl poddlužník, by byla exekuce zrušena ode dne jeho podání návrhu a odůvodnil návrh tím, že paragrafem 4 vládního nařízení ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n., jímž se upravuje pensijní pojištění zaměstnanců soukromých drah, bylo převzato ustanovení § 46 pensijního zákona ze dne 21. února 1929 čís. 26 sb. z. a n., podle něhož zabavení dávek mimo případy zákonem výčetmo uvedené (výživné a zálohy na napadlé dávky) není přípustné. Vymáhající strana se podáním ze dne 20. června 1933 vyjádřila proti zrušení exekuce a uvedla: Pensijní ústav jako poddlužník mohl a měl, je-li § 46 cit. pens. zák. vztahovati na zabavenou pensi, podati již v létě 1932 proti povolení exekuce rekurs. Rekurs podán nebyl. Pensijní ústav exekuci vzal na vědomí a uznával po celou dobu, od povolení exekuce v červenci roku 1932 až do května 1933, exekuční obřady prováděl a poukazoval, očitě proto, že se § 46 pens. zákona čís. 26/29 sb. z. a n. na tento pří-

pad vůbec nevztahoval. Nehledíc k tomu jest nejdůležitější, že se na exekuci dosaženou právoplatně již v létě 1932, nemůže § 4 pozdějšího vládní nař. čís. 33/1933 sb. z. a n. vůbec vztahovati, ježto touto právoplatně povolenou exekucí nabyta vymáhající strana právo v době, kdy se zákaz ustanovení § 46 cit. pens. zák. na pensijní požitky a pensijní pojištění zaměstnanců soukromých drah nevztahoval. Exekuci soud usnesením ze dne 21. června 1933 návrh poddlužníkův zamítl. Důvod y: Vymáhající strana nabyta zástavního práva na požitcích dlužníka usnesením ze dne 28. července 1932 a od té doby jest i poddlužník, Pensijní ústav soukromých drah v Brně, platební záповědí vázán. Ustanovení § 46 cit. zák. pens. čís. 26/29 sb. z. a n. pojato bylo do vládní nařízení čís. 33/1933 sb. z. a n. teprve dnem 9. února 1933. Podle ustanovení § 5 obč. zák., základu všeho právního řádu, nepůsobí zákony zpět a nemají tudíž vliv na práva dříve nabytá. Jest proto zřejmo, že řečeným vládním nařízením ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n. nemůže vymáhající strana ve smyslu § 5 obč. zák. pozbyti nabytého zástavního práva na pensijních požitcích dlužnice, ana nová právní norma vznikla teprve osm měsíců po té, kdy vymáhající strana nabyta zástavního práva. Tak bylo rozhodnuto několikrát i rozhodnutími bývalého rakouského nejvyššího soudu ze dne 4. června 1889 čís. 12770 a ze dne 5. prosince 1888 čís. 12468 atd., že nabytá zástavní práva nejsou dotčena pozdějšími zákony omezujícími exekuci. Důsledkem toho má soud za to, že v souzeném případě nemůže vymáhající strana pozbyti svého zástavního práva nabytého před účinností vládní nařízení ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n., takže exekuce, o niž tu jde, povolená usnesením ze dne 28. července 1932 zůstává i nadále právně účinná, a bylo proto návrh poddlužníka, Pensijního ústavu soukromých drah v Brně, ze dne 19. května 1933 na zrušení exekuce zamítnouti. Rekursní soud vyhověl rekursu poddlužníka a usnesením ze dne 14. července 1933 zrušil usnesení prvního soudu ze dne 28. července 1932, jímž byla povolena exekuce. Důvod y: Usnesením okresního soudu ze dne 28. července 1932 byla vymáhající straně proti povinné straně povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání třetiny nároků příslušejících dlužnici jako vdově po zaměstnanci Mor. Ostravských Karvinských drah místních proti Pensijnímu ústavu soukromých drah v Brně. Exekuce byla v době povolení přípustná. § 3 zákona ze dne 11. února 1929 čís. 26 sb. z. a n. ustanovuje, že pensijní pojištění zaměstnanců drah státem neprovozovaných a sloužících veřejné dopravě a jeho pomocných ústavů bude upraveno vládním nařízením. Tato úprava se stala vládním nařízením ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n., jehož § 4 ustanovuje, že o obsahu pojištění platí s odchylkami stanovenými tímto nařízením, ustanovení § 4 až 72, tedy také § 46 pensijního zákona. Exekuce, o niž tu jde, je s hlediska § 46 zákona ze dne 21. února 1929 čís. 26 sb. z. a n. nepřípustná, jelikož podmínky přípustné exekuce nejsou splněny. Podle § 13 nabývá vládní nařízení ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n. účinnosti dne 1. ledna 1929, vztahuje se tedy na všechny exekuce, které byly povoleny po tomto dnu, tedy také na tuto exekuci, která byla povolena dne 28. července 1932 a nepřichází ustanovení § 5 obč. zák. v úvahu.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky potud, že se exekuce povolená usnesením okresního soudu ze dne 28. července 1932 zrušuje jen s účinností ode dne podání návrhu podlužníkem, t. j. ode dne 19. května 1933.

Důvody:

Až do vyhlášení vládního nařízení ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n. o pensijním pojištění zaměstnanců soukromých drah byly exekuce na služební a zaopatřovací požitky zaměstnanců soukromých drah a jejich pozůstalých omezeny jen předpisy zákonů ze dne 15. dubna 1920 čís. 314 sb. z. a n. a ze dne 2. července 1924 čís. 177 sb. z. a n. V exekuční věci, o niž jde, navrhl podlužník, Pensijní ústav soukromých drah v Brně dne 19. května 1933, by podle § 39 odstavec první čís. 2 ex. ř. byla zrušena exekuce, která byla povolena vymáhající straně k vydobytí její vykonatelné směnečné pohledávky dne 28. července 1932, a to zabavením třetiny pense, kterou dlužnice Františka N-ová pobírá jako vdova po Karlu N-ovi, býv. zaměstnanci moravsko-ostravsko-karvinských místních drah od Pensijního ústavu soukromých drah v Brně, s tím, že jí musí zůstatí volným roční příjem 4.000 Kč a příkázáním k vybrání zabavených platů do výše vykonatelné pohledávky. Byla tedy exekuce povolena podle předpisů zák. čís. 314/1920 a čís. 177/1924 sb. z. a n. a vymáhající věřitelka nabyla doručením platební záповědi podlužníku (§ 294 třetí odstavec ex. ř.) zástavního práva na základě skutkových podstat, nastavších ještě před vydáním vládního nařízení čís. 33/1933 sb. z. a n., na základě právoplatného vykonatelného směnečného platebního příkazu ze dne 22. července 1932 a právoplatného usnesení o povolení exekuce ze dne 28. července 1932. Takto založený právní stav byl dotčen teprve vládním nařízením ze dne 9. února 1933 čís. 33 sb. z. a n. o pensijním pojištění zaměstnanců soukromých drah, vyhlášeným dne 17. února 1933 ve sbírce zákonů a nařízení a vydaným podle delegační normy § 3 zákona ze dne 21. února 1929 čís. 26 sb. z. a n. v mezích tohoto zákona a ve shodě s ním, takže předpisy vládní nařízení jsou soudy vázány stejně jako ustanovením zákona (§§ 55 a 84 ústavní listiny). Podle odst. (1) § 4 vládní nařízení platí o obsahu pojištění zaměstnanců soukromých drah ustanovení §§ 4 až 72 pensijního zákona čís. 26/1929 sb. z. a n. s odchylkami vládní nařízením stanovenými, o něž tu však nejde — tedy i § 46 pensijního zákona čís. 26/1929 sb. z. a n., jímž byla vyslovena generální norma omezující přípustnost a právní účinnost převodu, zastavení a zabavení nároků pojištěnců a jejich příslušníků, jakož i dávek jen na případy v odst. (1) § 46 pod čís. 1 a 2 zák. čís. 26/1929 sb. z. a n. výčetmo stanovené. Účelem této normy bylo vysloviti velící zásadu veřejno-právní povahy, zajišťující sociální ochranu pojištěncům tím způsobem, že nároky a dávky pojištěnců nesmějí býti odňaty oprávněnému ani proti jeho vůli (exekučním zabavením a vybráním), ani s jeho souhlasem (dobrovolným postupem nebo zastavením), jak bylo již podrobně vyloženo v rozhodnutí sb. n. s. 9322, k němuž se odkazuje. Byla-li však předpisy § 46 zák. čís. 26/1929 sb. z. a n. a § 4 odst. (1) vládní nař. čís.

33/1933 vyloučena nejen přípustnost exekučního zabavení, nýbrž i jeho právní účinnost, projevil tím zákonodárce vůli, že nadále žádným způsobem nesmí oprávněnému býti zabírány jeho důchody z poměru pojistného pro jiné než zákonem dovolené nároky (§ 46 odst. (1) čís. 1 a 2 zák. čís. 26/1929 sb. z. a n.) a tato veřejnoprávní norma jest zároveň zákonným důvodem i pro zrušení exekuce ve smyslu § 39, první odstavec čís. 2 ex. ř., k němuž má soud i z úřadu hleděti (§ 39, druhý odstavec ex. ř.). I soukromoprávní pohledávky dobývané exekucí na tyto důchody musí se tomuto velícímu předpisu § 46 zákona čís. 26/1929 sb. z. a n. v zájmu veřejném podrobiti, bylo-li pro ně vedení exekuce na nároky pojištěnců proti pensijnímu ústavu zákonnou normou vyloučeno. Tomu není na úkor ani zásada § 5 obč. zák., že zákony nepůsobí nazpět a že nemají vliv na dřívější jednání a dříve nabytá práva, neboť předpis § 5 obč. zák. nemá povahu a moc normy ústavní, nýbrž jest jen vysloveným pravidlem, z něhož však nebyly vyloučeny výjimečné úchytky, zejména z důvodů veřejnoprávních a při zpětné působnosti zákonů pozdějších (srov. Ofner I, 20 a Klangův komentář k ob. obč. zákonu 1933 str. 84). O tento výjimečný případ tu právě jde, ježto vládnímu nařízení čís. 33/1933 sb. z. a n. byla v § 13 přiznána zpětná účinnost již ode dne 1. ledna 1929 a přípustnost zpětné účinnosti zákonů nebyla vyloučena ani ústavní listinou republiky Československé (zákon ze dne 29. února 1920 čís. 121 sb. z. a n.). Ostatně poddlužník domáhá se zrušení právní účinnosti exekuce podle § 39 první odstavec čís. 2 ex. ř. na pensijní požitky vymáhající věřitelkou povinné straně zabavené a jí k vybrání přikázané jen ode dne podaného jí návrhu, t. j. ode dne 19. května 1933, tedy ve příčině pensijních dávek, jež měly býti plněny až po vydání vládního nařízení čís. 33/1933 sb. z. a n. a které tedy ještě nepřešly jako plnění nároku v majetek vymáhající věřitelky. Pokud usnesení prvního soudu odkazuje k rozhodnutím bývalého rakouského nejvyššího soudu, vyslovivším právní názor, že nabytá zástavní práva nemohou býti dotčena pozdějším zákonem exekuci omezujícím, přezírá, že tato rozhodnutí byla vydána v létech 1884, 1887, 1888 a 1889, tedy vesměs ještě před platností exekučního řádu, obsahujícího v § 39 odstavec první čís. 2 velící ustanovení: »Exekuce budiž zrušena, jestliže se vede na věci, práva nebo pohledávky, které podle platných předpisů z exekuce jsou vyňaty vůbec, nebo z vedení exekuce na ně zvláště« — a o tento případ právě jde i při ustanovení § 46 pensijního zákona čís. 26/1929 sb. z. a n. Zrušení exekuce jest tu provésti z důvodů veřejnoprávních i z moci úřední podle § 39 odstavec druhý ex. ř. (srov. též Neumannův komentář I. díl str. 207 odst. 2). Avšak i rakouský nejvyšší soud již opustil právní názor vyslovený v rozhodnutích, jichž se usnesení dovolává, neboť v rozhodnutí ze dne 30. prosince 1924 Ob I 898 vyslovil zásadu, že ani pravomoc usnesení exekuci povolujícího, ani pravomoc usnesení exekuci nařizujícího, nebrání zrušení exekuce z důvodů čís. 2 § 39 ex. ř. Napadené usnesení, pokud vyhovuje návrhu poddlužníka na zrušení exekuce, jest podle § 39 odstavec první čís. 2 ex. ř. odůvodněno, jak bylo právě doloženo. Rekursní soud však neprávem zrušil usnesení exekuci povolující ze dne 28. července 1932, označiv je mylně jako usnesení napadené — ač rekurem bylo napadeno

usnesení prvního soudu ze dne 21. června 1933, zamítající návrh poddlužníkův, jímž se domáhal zrušení exekuce jen ode dne podání jeho návrhu. Rozšíření návrhu poddlužníkem teprve v opravném řízení nebylo již přípustné a neměl rekursní soud mu vyhověti, ježto bylo mu rozhodnuto jen o původním návrhu poddlužníka, jak byl u prvního soudu učiněn a jak se stal i předmětem rozhodování rekursního soudu. Bylo proto v tomto směru usnesení rekursního soudu napravitelné a jen v této části přiznati dovolacímu rekursu částečný úspěch.

Čís. 13119.

Obmezení žalobní žádosti na hranici řízení ve věcech nepatrných za opravného řízení nemá vliv na přípustnost odvolání.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1933, R II 506/33.)

Odvolací soud odmítl odvolání žalovaného jako nepřípustné, ježto žalobce v odvolacím sdělení a při ústním odvolacím líčení žalobu, domáhající se zaplacení 918 Kč s příslušenstvím, obmezil o 1.000 Kč vzhledem k tomu, že žalovaný zaplatil jistinu a část příslušenství.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nehledě k svému odmítacímu důvodu ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

V souzeném případě prohlásil žalobce teprve v odvolacím sdělení a při ústním odvolacím jednání, že obmezuje žalobu, jíž se domáhal zaplacení částky 918 Kč s příslušenstvím, o 1.000 Kč, poněvadž mu žalovaný tuto částku po rozsudku prvního soudu zaplatil. Neprávem odmítl odvolací soud odvolání jako nepřípustné, ježto prý žalobce oním prohlášením obmezil žalobní žádost na hranici bagatelního řízení. Ustanovení § 453 druhý odstavec c. ř. s., jehož se odvolací soud dovolává, nepřichází v úvahu, neboť jest zvláštním výjimečným předpisem pro řízení před okresními soudy v nepatrných věcech. Nelze proto užití tohoto ustanovení v řízení opravném, jež se provádí podle předpisů o řízení před sborovými soudy první stolice (§§ 463 první odstavec, 509 druhý odstavec, 513 c. ř. s.) a nemělo v tomto řízení obmezení žalobní žádosti na hranici řízení bagatelního na přípustnost odvolání žádného vlivu, ježto se stalo teprve po vynesení rozsudku soudu první stolice a podle spisů nebylo pochybnosti o přípustnosti odvolání v době jeho podání.

Čís. 13120.

Nájemník, jenž uzemění radia připojil ke splachovací rouře záchodu, společného ještě pro jiné nájemníky, vybočil z rámce užívacího práva, propůjčeného mu jako nájemníku.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1933, Rv I 784/32.)